

Snežana Moretić Mičić
Filološki fakultet
Univerzitet u Beogradu

Alis Manro – ovogodišnja dobitnica Nobelove nagrade za književnost

Alis Manro (Alice Munro), ovogodišnja dobitnica Nobelove nagrade za književnost za celokupno životno delo, jeste trinaesta žena ovenčana ovim prestižnim priznanjem. Ona je prvi kanadski autor koji je dobio Nobelovu nagradu još od Sola Beloua (Saul Bellow), rođenog u Kvebeku u Kanadi, kasnije građanina SAD. Članovi Švedske akademije nazvali su Alis Manro „majstorom savremene pripovetke“ a Petar Englund (Peter Mikael Englund), švedski pisac i istoričar i stalni sekretar Švedske akademije, naglasio je njenu sposobnost za „fantastično portretisanje“. Alis Manro je 2009. godine dobila nagradu Man Booker za životno delo, a tri puta je ovenčana Guvernerovom nagradom kao najznačajnijem priznanjem za književnost u Kanadi. Njena proza je uzdržana, posmatračka, nepretenciozna, iskrena. Iako je svojevremeno izjavila da je pripovetke dugo smatrala književnom formom koja će je pripremiti za pisanje romana, ispostavilo se da je pisanje priča ono što Alis Manro najbolje radi.

Izdavačka kuća „Agora“ iz Zrenjanina jedina za sada objavljuje kod nas dela Alis Manro. Njen glavni urednik Nenad Šaponja napravio je najveći prodor među čitalačkom publikom Srbije već 2006. godine prevodom i štampanjem njene zbirke priča *Bekstvo* (*Runaway*, 2004) koja je 2010. imala i drugo izdanje. U knjizi se nalazi osam priča tematski povezanih sudbinama žena i devojaka koje pokušavaju da opstanu i prežive različite životne izazove nesrećnih ljubavnih veza, mediokritetskih sredina i neartikulisanih porodičnih odnosa.

Ista izdavačka kuća objavljuje jedini roman Alis Manro *Životidevojaka izena* 2010. godine (*Lives of Girls and Women*, 1971). Prevodilac je Anđelka Cvijić, nekadašnja urednica kulturne rubrike dnevnog lista *Politika* i veliki poštovalac anglofone kanadske književnosti. Slično kao u delima Vilijama Foknera (William Faulkner) i Meri Fleneri O'Konor, (Mary Flannery O'Connor), junakinje dolaze u sukob sa uskogrudim shvatanjima sredine i suprotstavljaju se duboko ukorenjenim tradicijama. Ta konfrontacija najčešće ostaje nevidljiva, skrivena u svesti glavnih junakinja dok pripovedačku tenziju generiše odnos između prividno kontrolisanog toka stvarnosti i karakterizacije likova iz priča. Ovakva pripovedna strategija u kojoj zaplet nema glavnu ulogu navela je poznatu američku književnicu i kritičarku Sintiju Ozik (*Cynthia Ozick*) da Alis Manro nazove „kanadskim Čehovom“. Kritika je složna u oceni da Alis Manro nepogrešivo uspeva da pronikne u likove i da stvara fantastične prikaze ljudskih bića.

Za sada poslednje prevedeno i objavljeno delo Alis Manro koje je 2011. godine izdala „Agora“ jeste zbirka deset priča *Previše sreće* (*Too Much Happiness*, 2009). Ova knjiga poseduje tematsku raznovrsnost i mračniju atmosferu u odnosu na uobičajne narativne pasaže kanadske autorke. Dominantni su žensko-muški odnosi narušeni ljubavnim prevarama, nasiljem, nedokučivim tajnama. Nova izražajnost u pripovedanju postaje još intenzivnija u najnovijoj zbirci priča *Goli život* (*Dear Life*, 2012) u kojoj Manro uvodi stilske inovacije poput introspekcije glavnih ženskih likova, nadrealnih prikaza, epifanija koje rasvetljavaju smisao međuljudskih odnosa.

Početak ove godine Alis Manro je u intervjuu za *Njujork tajms* (New York Times) izjavila da verovatno više neće pisati i da će *Goli život* biti njeno poslednje delo.

Snežana Moretić Mičić
Faculty of Philology
University of Belgrade

Alice Munro - Nobel Prize for Literature in 2013